

Hålrotsfjärilar och snöhöns, Turkiet tur och retur i mitten av maj 2009

av Jan Sjöstedt

Are you traveling alone sade plötsligt mannen på hyrbilsföretaget. Yes how come? svarade jag. Do you want some company ? Frågade han då. What do you mean ? Undrade jag. I have some beautiful friends !! svarade han. I prefer to be alone on this journey, sade jag och körde iväg.

45 minuter efter att planet landat i Antyala på Turkiska sydkusten satt jag i min hyrbil som jag bokat och beställt på nätet. Lite bunkring i första shop och upp i Taurusbergen. 40 mil senare och ganska grusig i ögonen stannade jag på Anatoliska högplatån. En korvbit, bröd , läsk och sjungande korttä-, kalender- och tofslärkor. I fjärran spelade berghöns.

20 mil senare gick solen upp och jag stannade för att kika på en blåkråka. Där på slätten sjöng flera dvärglärkor och en härfågel flög förbi. Reservoaren i Nidge blev första riktiga skådar stoppet. Där fanns kopparänder, skedstorkar, bronsbisar med flera vackra arter. Bergen hägrade i fjärran och vid 10-tiden var jag nästan framme. Nu var jag riktigt sliten efter mer än ett dygn i vaket tillstånd. Jag behövde någonstans att vila på och då passerade jag en liten dalsänka med blommer i det ganska öppna och sterila landskapet. Fjärilsalarmet slog till i förlängda mörger och jag släpade mig ur bilen. Den första fjäril som flaxade förbi var en hålrötsfjäril. Denna artgrupp hade gäckat mig under många resor ända fram till nu. Fram med håven och full fart efter den bortflyende raringen. Efter en 30 meters rurs sprattlade den i hovpåsen YIPPI!, runt mig flög minst 5 till. Östlig hålrötsfjäril visade sig vanlig och fanns i hela bergskedjan mellan 1500 och 2500 meter. I denna dalgång fångade jag dessutom stor aurorafjäril, liten aurorafjäril, dalmatinsk svartgräsfjäril och flera arter blåvingar, här mötte jag också resans först vitstrupiga näcktergal. Pigg och alert färdades jag nu upp mot passet på ca 2000 meters höjd. Väl inne i den stora dalen hittade jag snart en frodig mindre dalgång där jag lunchade medan fåglarna kvittrade. Uppe på klipporna ovanför mig satt två bergsökenfinkar och sjöng, jag samlade fjärilar och njöt i försommarmärmen.

Nu kände jag mig fräsch och utforskade resten av dalen nedanför berget Demirkasek. Här väntade arter som finchstenskvetta, rödpannad gulhämpling, klippnötvecka med flera räknades in. Från en liten gruskulle sjöng en ortolansparv och i duett med den sjöng en bergortolansparv från en annan kulle, en riktig överraskning. Efter att jag checkat in på Alis värdshus så tog jag en rejäl maldryck, jag bjöd också engelsmännen Ken och Ben på varsin artsup. Resten av kvällen planerade vi nästa dags traktorresa till snöhönsens rike. Kl 03.00 ringde uret, fyra engelsmän hängde på och efter 45 minuter satt vi alla sju på en rysk traktor på väg mot toppen. Ali satt på motorhuven jag och Ken delade på en stänkskärm. Nu gick det uppåt i två timmar i 10-15 graders lutning. När vi välter över kanten hoppar jag direkt tänkte jag. Till slut var det för mycket snö även för en rysk traktor, så vi fick pulsa dom sista tvåhundra höjdmetrarna. Uppe på platån var den mesta snön borta och krokusarna tittade upp, strax fick vi höra dom första visslingarna.

Efter ett par timmar hade vi sett fyra spelande tuppar från bra håll med kråmande höns runt om kring. I snöhönsens rike fanns även svartkronad järnsparv, bergsökenfink m.fl. Väl nere i den av äppelblom vita dalen sjöng trädnäcktergalar och fjärilar svirrade omkring. Efter lunch gick resan söderut mot Adana nere vid kusten. Ett par stopp efter vägen hanns ändå med och det för att lufta hovpåsen. En sluttande frodig bergsäng med en fors nedanför var en mycket rik plats.

Där fanns hålrötsfjäril, stor aurora, sotguldvinge, bredbandad blåvinge, bavius blåvinge, dalmatinsk svartgräsfjäril, grekisk mosaikvisslare m.fl. Vid fyra tiden vara jag nere nära havet söder om Adana och där satt fyra

Turkiet mest kända berg? Ararat

Lokala entomologer

smyrnakungsfiskare vid den första stora kanal som jag stannade vid. Nu gällde det att ta sig till staden Biercik ca 40 mil österut, nära gränsen till Syrien.

Kl 20.15 klev jag in på motellet och där satt Ben och Ken. Jag hade nämnt för dom om mitt upplägg så de hade följt efter. Efter en god fiskrätt vid Eufrats strand med orientaliska tillbehör och kall öl beslöt vi att ge blekuv en chans, napp direkt! Vi skådade ett par dagar i södern. Jag sade farväl till Ben och Ken, sen vände jag kosan mot bergen och Nemrut Dagi. En vallfärdsplats och turistattraktion av rang! Ett kort stop vid en vacker canyon som Euftrat skapat gav flera arter rovfåglar och en koloni gröna biätare. Efter att passerat 40 mil halvöken och odlingsmarker var jag äntligen framme vid den pastoralt sköna dalgången där jag tänkte bo några dagar. Här fanns riktigt mycket fåglar och fjärilar. Från hotell terrassen hördes olivsångare, oriensångare, kurdstensskvätta, östlig klippnötvecka och en makaon flög förbi. Dagen därefter vandrade jag på ångar och i glesa lövskogar omgärdade av olivträd som kanske planterats vid tiden för Kristi födelse. Fjärilar i området var bla stor gräsfjäril, orientalisk marmorvisslare och glänsande slättergräsfjäril.

Utsikt från Nemrut Dagi

Dagen led mot sitt slut och det var dags för en fantastisk kvällsmålstid på terrassen utanför hotell Euftrat. Då kom Ben och Ken, de var sugna på lite bergsfåglar. Jag hade rekat hela dagen och det var deras upplägg. Sovmorgon till kl 07.00, en fin frukost och upp i bergen igen. Vid första stoppet satt fyra bleka stensparvar och lika många kurdskvättor. Högre upp på ca 2000 meters höjd stannade vi vid en liten frodig dal. Förutom en gigantisk morisk sköldpadda och aspishuggorm fanns här gott om "svenska" vårffjärilar, så som citronfjäril, aurora, grönsnabbvinge mfl.

Klockan var nu över 12 och jag tog farväl av Ken och Ben för "sista" gången. Det var lång väg hem till Antalya ca 100 mil. Jag stannade för tre timmars sömn mitt i natten, sen rullade jag vidare mot Taurusbergens nordsluttningar. Jag tog mig över det gamla passet med viss möda då vägen varit "stängd" i flera år, men det var de värt. Här på toppen bland uråldriga granar som "hamlats" i hundratals år fanns rara arter. Kryperts nötvecka skuttade om kring bland de knotiga grenarna och taltrastarna sjöng. Vid bergens södra fot stannade jag i en vacker dal för att äta frukost, jag hade sällskap av rostsparvar och svarthakade sångare. De sista fjärilarna åkte ner i burken.

Kl 11.00 lämnade jag in bilen och kl 12 var incheckningen klar. 6 dygn och 12 timmar lång blev min vistelse i Turkiet. Kl 17.00 låste jag upp dörren hemma på Arnö.

Resultat:

Jag noterade 47 arter dagfjärilar: makaon, segel-, östlig hålröts-, hagtorns-, kål-, bergsrov-, raps-, grönfläckig kål-, aurora-, stor aurora-, östlig aurora-, Grynors aurora-, rödgul hö-, citronfjäril, sydlig skogsvitvinge, grönsnabb-, liten guld-, sotguld-, violettkantad guld-, långsvansad blå-, tostebå-, klöverblå-, bredbandad blå-, bavius blå-, rödfleckig blå-, puktörneblåvinge, amiral, tistel-, violett pärlemor-, ängsnät-, klintnät-, fläckig nät-, sydlig sandgräs-, dalmatisk svartgräs-, slättergräs-, glänsande slättergräs-, kamgräs-, kvickgräs-, svingelgräs-, stor gräsfjäril, kattost-, fransk blom-, grekisk mosaik-, orientalisk marmorvisslare och skogssmygare.

Dessutom såg jag 201 arter fåglar, schakal, "rödräv", persisk igelkott, stenbock, persisk ekorre och murmeldjur samt några arter ormar, ödlor och sköldpaddor.

Jan Sjöstedt

Berest och reslig entomolog från Arnö